

ANTONELLO BIAGINI, *POVIJEST MODERNE TURSKE*, ZAGREB, 2012.

Povijest moderne Turske je djelo jednog od najuspješnijih talijanskih povjesničara Antonella Biaginia, koji se bavi poviješću Turske još od sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Kako se navodi u uvodu, cilj ove knjige je bio približiti povijest Turske i široj publici, a ne samo onima koji se bave znanstveno tim područjem. Povijest Turske je vrlo složena od početaka migracija turskih plemena iz srednje Azije na prostor Male Azije, osnivanja velikog Osmanskog Carstva, pa do osnivanja Republike Turske. Knjiga se sastoji od pet poglavlja koji su naslovljeni „Od Carstva do Republike“, „Republika i Kemalističko doba“, „Turska vanjska politika do Drugog svjetskog rata“, „Hladni rat i bipolarizam“ te na kraju „Prema Europskoj Uniji“.

U prvom poglavlju autor naglašava da, iako je ovo povijest moderne Turske, on smatra kako ukratko treba opisati same početke osmanske države i promjene koje su se događale kroz stoljeća i koje su utjecale na raspad Osmanskog Carstva. Opisuje vrijeme od osnivanja države pod vodstvom Osmana i polako u priču uvodi sve aktere na povijesnoj sceni koji su bili povezani s Osmanskim Carstvom kroz povijest kao što su: Francuska, Velika Britanija i Rusija. Nadalje, opisuje sve čimbenike koji su utjecali na raspad Osmanskog Carstva, a naglasak stavlja na Mladotursku revoluciju za koju navodi da je ubrzala raspad Osmanskog Carstva, premda su njezini sudionici tvrdili da ga žele spasiti.

Na početku drugog poglavlja autor opisuje stanje za vrijeme Prvog svjetskog rata i propituje pitanje kome se treba pripisati problem Armenaca. Opisuje ukratko stanje kakvo je bilo za vrijeme okupacije stranih sila nakon Prvog svjetskog rata. Nadalje, naglašava se važnost Mustafe Kemala kao ključne ličnosti za proglašenje Republike i uspostavu države koja će se temeljiti na potpuno drugim vrijednostima nego ona prije nje. U nastavku poglavlja autor donosi popis reformi koje su provedene kako bi se dokazalo da se u potpunosti prekida s tradicijom Osmanskog Carstva. No, tu se postavlja pitanje u kojoj mjeri su te reforme bile želja naroda i koliko se mogu održati reforme koje su nametnute odozgo. Isto se to pitanje nameće i u ostalim poglavljima. Također, potrebno je naglasiti i važnost vojske u održavanju reda i sekularizma, a sama vojska će svoju moć upravo iskazati u narednim razdobljima.

U trećem poglavlju autor se dotiče vanjske politike. Točnije, osvrće se na sudbine trojice ljudi koji su bili najznačajniji u Turskoj za vrijeme Prvog svjetskog rata, a to su: Enver, Cemal i Talat. Autor opisuje vješto balansiranje Turske između Istoka i Zapada. Naglašava se želja Turske za neutralnošću u svim ratovima. U Drugom svjetskom ratu je Turska zahvaljujući svojoj strateškoj poziciji bila primorana izabrati stranu zbog pritiska velikih sila. Tako Turska 1941. godine sklapa

sporazum o prijateljstvu s Berlinom, a na kraju pruža pomoć britanskim postrojbama i formalno pred kraj rata objavljuje rat Njemačkoj kako bi mogla ući u Ujedinjene narode. Autor smatra da je za Tursku zapadnjački izbor ipak bio neizbježan.

U četvrtom poglavlju opisuje se turski izbor zapadne politike i želja za zaštitom vlastite nacionalne sigurnosti uz pomoć SAD-a i Velike Britanije. Ovo razdoblje obiluje osnivanjem stranaka i brzim smjenjivanjem vlasti. Stranke nisu uspjele popraviti stanje u zemlji koje je bilo vrlo loše. Tu autor naglašava važnost vojske u Turskoj koja je uvijek u kriznim vremenima pokušala održati stanje u zemlji u granicama normale. No, postavlja se pitanje opravdanosti nekih postupaka vojske kao na primjer osuđivanje na smrt političara Adnana Menderesa. Također, vojska je pokušala uvijek smiriti situaciju kada bi se dogodila prijetnja ponovnog vraćanja islama u zemlju. Slično tome, u ovom poglavlju se naglašava problem Turske s Grčkom od nereda 1955. godine pa do sukoba oko Cipra koji traje do današnjeg dana. Bitno je naglasiti i problem s Kurdima s kojima se Turska obračunavala vojnom intervencijom zbog čega se ona nije uvijek slagala s međunarodnom zajednicom. Uza sve te probleme Turska se ni gospodarski nije najbolje razvijala.

Tu dolazimo do petog poglavlja u kojem autor diskutira o ulasku Turske u EU. Neki od razloga koji su sprečavali ulazak Turske u EU je upravo gospodarska nerazvijenost i kršenje ljudskih prava. Turska je u nekim segmentima uspjela riješiti probleme kao što je bolje tretiranje zatvorenika, dala je jamstvo za veće slobode i popravila se na području prehrambenog sektora. Stoga se samo čeka vrijeme kada će Turska ući u EU.

Knjiga *Povijest moderne Turske*, kako se navodi u uvodu, je literatura koju može uistinu čitati i šira publika koja se zanima za povijest Turske budući da nije napisana preteškim znanstvenim stilom. U svega sto sedamdeset i sedam stranica autor je uspio obuhvatiti veliki dio turske povijesti u kojoj ne iznosi samo činjenične podatke, nego i objašnjava kako je tekla preobrazba Turske od Carstva do moderne Republike. Također, autor se dotiče nekih problema turske države o kojima se i danas često priča u medijima, a neki od njih su odnos s Armencima, Kurdima ili problem ulaska u EU. Vješto dočarava odnos Turske sa svjetskim velesilama i potiče čitatelje na promišljanje o nekim pitanjima kao što je pitanje modernizacije Turske. Uzimajući sve to u obzir, knjigu bi trebao pročitati svatko tko se bavi poviješću i svi oni koje i malo zanima povijest ove zanimljive zemlje.